

JORIS SLOOTEN, NGF:

'De golfsport laat zich moeilijk terugbrengen tot een simpele normering. Wij richten onze aandacht daarom vooral op de basis die in orde moet zijn, zodat een structurele speelkwaliteit haalbaar is. Per locatie moet er bij bestuur, management en beheer een evenwicht ontstaan tussen ambities, kennis, kunde en beschikbare middelen.'

PATRICK BALEMANS, KNVB:

'Effectieve instrumenten zoals normen en garantiemodellen zijn vaak niet moeilijk te ontwikkelen. Ze worden vaak tegengewerkt omdat er belangen mee gemoeid zijn. Durf over je belangen heen te kijken, waardoor je meer kunt bereiken en ontwikkelingen duurzamer zijn.'

ANDRÉ DE JEU, VSG:

'Met een eenduidige landelijke norm voor natuurgras ontstaat het gevaar dat de lat te hoog wordt gelegd voor lokale clubs. Wel zouden we als branche een norm kunnen ontwikkelen die uit enkele niveaus bestaat. Daarnaast ziet VSG dat kunstgrasleveranciers vragen om logboeken voor garantie op speltechnische eigenschappen, maar als zij achter hun product staan, kunnen zij de koppen bij elkaar steken en een garantiefonds oprichten.'

ERIK LENSELINK, NOC*NSF:

'NOC*NSF werkt mee aan de Green Deal en zoekt daarin mee naar nieuwe, betaalbare beheermethoden, die ook door vrijwilligers kunnen worden uitgevoerd. NOC*NSF is ervan overtuigd dat kennisbundeling op dit vlak in binnen- en buitenland leidt tot milieuvriendelijker onderhoud.'

FRANK VAN DER PEET, BSNC:

'De werkgroep renovatie van BSNC besteedt al jarenlang aandacht aan recycling en renovatie, met alle milieu- en juridische aspecten in een renovatieprotocol. Het is goed om eens te bekijken of de huidige eisen in de sport het hergebruik van materialen feitelijk niet tegenhouden. Veiligheid en bespeelbaarheid staan echter voorop.'

NWST
CONNECTING GREEN PROFESSIONALS

LOCATIE

KNVB Campus
Woudenbergseweg 56-58, 3707 HX Zeist

KOSTEN

Sportclubbestuurders	€195,-
Fieldmanagers in gemeentelijke dienst	€195,-
Overige deelnemers	€195,-
Toegangsprijs avondprogramma	€ 99,-

AANMELDEN

U kunt zich aanmelden via
www.nationaalsportveldencongres.nl

TORO **DLF** **melspring**
SEEDS & SCIENCE
FIELDMANAGER OF THE YEAR

CONGRES
9.30 • 17.00

FIELDMANAGER OF THE YEAR
17.30 • 21.00

KNVB CAMPUS • ZEIST

NATIONAALSPORTVELDENCONGRES.NL

01-12
2016

SPORTSECTOR SLUIT CONVENANT DUURZAME KWALITEIT SPORT OP HET NATIONAAL SPORTVELDEN CONGRES

Vakblad Fieldmanager viert zijn tienjarig congreslustrum met het *Convenant Duurzame Kwaliteit Sport*. Bezoekers worden uitgedaagd om mee te tekenen aan de toekomst van de sportsector. De bezuinigingen van de afgelopen jaren hebben stevig huisgehouden in de sportwereld. Wellicht zijn deze er schuldig aan dat ook het kwaliteitsbesef in de sector aan het afnemen is. Het tiende Nationaal Sportvelden Congres heeft daarom de ambitie om te fungeren als een ijkmoment voor de sector. Iedereen moet doordrongen zijn van de noodzaak om er gezamenlijk de schouders onder te zetten. Het doel van het congres is gezamenlijk te bepalen waaruit dat nieuwe kwaliteitsbesef moet bestaan: een convenant dus. Het congres, waar de gehele branche bij elkaar komt, is het ideale moment om dit vorm te geven. De lezingen op het congres worden afgesloten met een stemming onder het publiek, waarna de *call to action* wordt toegevoegd aan het *Convenant Duurzame Kwaliteit Sport*. Gasten worden uitgenodigd het convenant aan het eind van de dag te tekenen.

PROGRAMMA

9.30 ONTVANGST

PLENAIR	10.00 - 10.15 uur	Jan Dirk van der Zee (directeur amateurvoetbal KNVB) De bal moet vooruit!
	10.15 - 10.30 uur	'Ondertekening Convenant Duurzame Kwaliteit Sport is een goed begin' Hein van Iersel (hoofdredacteur Fieldmanager)
	10.30 - 10.45 uur	Ondertekening van het Convenant Kwaliteit Sportvelden door KNVB, NGF, NOC*NSF, BSNC, Cumela, VSG, Ministerie I&M
	10.45 - 11.05 uur	Aurélien Le Blan (CEO Labosport) Een nieuwe manier om natuurgras effectief te monitoren
	11.05 - 11.25 uur	Theo Ceelen (CEO CSC Sport) Is de tijd rijp om materiaaltechnische eisen in te ruilen voor sporttechnische?

KOFFIEPAUZE 11.30 - 12.00 UUR

SUB-SESSIES 12.00 - 13.15

ZAAL 1

- 12.00 Door de Green Deal verdrinken we in informatie**
Richard Campey (CEO Campey Turf Care)
- 12.25 De bonden moeten de regie weer terugpakken!**
Frank van der Peet (voorzitter BSNC)
- 12.50 De historie en toekomst van natuurgrasnormering**
Ties Joosten (directeur Isa Sport)

ZAAL 2

- 12.00 Den Haag: een duidelijke visie op aanleg en beheer**
Rabin Baldewsing (wethouder gemeente Den Haag)
- 12.25 Innovaties op het gebied van systeemontwikkeling**
Bart Wijers (Ten Cate/Greenfields)
- 12.50 Kunstgras in betaald voetbal onder de loep**
Laura Jonker (onderzoeker KNVB)

LUNCH 13.15 - 14.15

SUB-SESSIES 14.15 - 15.55

ZAAL 1

- 14.15 Alle velden in Engeland naar één basisniveau**
Jason Booth (IOG, Institute of groundsmanship)
- 14.40 Green Deal Sportvelden: hoe staat het ervoor?**
Martin Keve (Ministerie I&M)
- 15.05 Best practises voor chemievrij beheer**
William Boogaarts (Greenkeeper of the Year)
- 15.30 Spreuwen inzetten tegen plagen**
Jip Louwe Kooijmans (Vogelbescherming) en Camiel van den Boogaard (uitvinder)

ZAAL 2

- 14.15 Aanlegnorm in België: de Ganda-criteria**
Professor Donald Gabriels (Universiteit van Gent)
- 14.40 Gelijk speelveld voor recycling van kunstgrasvelden**
Dennis Andersen (founder Re-Match)
- 15.05 Hybride velden, wat is er allemaal op de markt?**
Arno Harmsen (CEO Grasmeeesters)
- 15.30 Onderhoud op de nieuwe manier: een casestudy in Oss**
David Romijn (Mulier-instituut) en Jos van Orsouw (vv Ulysses Megen)

BORREL 16.00 - 17.00

- 17.30 Uitreiking Fieldmanager of the Year-award**

Het walhalla onder de fieldmanager-locaties
Alan Ferguson (Head Groundsman Football Association)

- We moeten zo snel mogelijk werk gaan maken van één Norm Natuurgras Sportvelden.
- We moeten zo snel mogelijk ophouden met het hanteren van materiaaltechnische specificaties en ons baseren op sporttechnische eisen.
- Er moet meer sturing komen op de controle van de kwaliteit van sportvelden, inclusief een goed garantiesysteem.
- De sector moet inzetten op innovatie. Innovaties zijn een absolute must om ook in de toekomst nog op een verantwoorde en duurzame manier sportvelden aan te leggen.
- Het kennisniveau van fieldmanagers moet omhoog om goed beheer zonder chemie mogelijk te maken.
- We moeten ophouden met praten over het verschil tussen kunstgras en natuurgras. Het moet gaan om het verschil tussen goede en slechte velden en om de beleving van de sporter.
- De branche moet komen met duurzame en verantwoorde oplossingen voor hergebruik en recycling van velden.

Datum

Handtekening

DE BAL MOET VOORUIT!
JAN DIRK VAN DER ZEE
(DIRECTEUR AMATEURVOETBAL KNVB)

Trends en ontwikkelingen zoals verstedelijking, individualisering, bezuinigingen, duurzaamheid en demografische krimp raken ook het voetbal. Hoe gaan we hiermee om? Moet er een keuze worden gemaakt tussen natuurgras en kunstgras? Directeur amateurvoetbal van de KNVB Jan Dirk van der Zee trapt het congres af. Hij kaart aan dat we in actie moeten komen. De bal moet vooruit!

ONDERTEKENING CONVENANT DUURZAME KWALITEIT SPORT IS EEN GOED BEGIN
HEIN VAN IERSEL
(HOOFDREDACTEUR NWST)

Hoofdredacteur van vakblad Fieldmanager Hein van Iersel vraagt zich hardop af: is de tijd niet rijp om eerlijk naar onszelf te kijken om de kwaliteit van sportvelden te verhogen? Om te beginnen door het gezamenlijk ondertekenen van een Convenant Duurzame Kwaliteit Sport aan het einde van dit congres, dat verbetering kan aanjagen.

EEN NIEUWE MANIER OM NATUURGRAS EFFECTIEF TE MONITOREN
AURÉLIEN LE BLAN (CEO LABOSPORT)

Aurélien Le Blan toont op het congres het volgsysteem voor natuurgras- en hybridevelden dat Labosport heeft ontwikkeld, genaamd Scoreplay. Essentiële onderdelen zijn agronomie, veldopbouw en sporttechnische eigenschappen, in combinatie met de nieuwste meettechnologieën. Het systeem is onder andere succesvol ingezet op de Rugby World Cup.

IS DE TIJD RIJP OM MATERIAAL-TECHNISCHE EISEN IN TE RUILEN VOOR SPORTTECHNISCHE?
THEO CEELLEN (CEO CSC SPORT)

Veel mensen uit de sector die het over kwaliteit hebben, hebben zelf niet gesport en definiëren kwaliteit via onduidelijke Dtex-cijfers, aantal tufts per meter of andere materiaaltechnische specificaties. Komen de normen en standaarden die zij hanteren wel overeen met datgene wat sporters willen? Of moeten wij kwaliteit voortaan vastleggen in sporttechnische eigenschappen die voor de sporter direct merkbaar en meetbaar zijn?

ZAAL 1 12.00 - 13.15 UUR

DOOR DE GREEN DEAL VERDRINKEN WE IN INFORMATIE, MAAR WE HUNKEREN NAAR ECHTE INNOVATIES

RICHARD CAMPEY
(CEO CAMPEY TURF CARE)

'Sinds de intrede van de Green Deal worden we overspoeld met informatie. Maar klanten hebben behoefte aan gerichte kennis en echte innovaties', zegt Richard Campey. Campey is een fenomeen in de sportveldenwereld. Zijn onderhoudsmachines worden internationaal ingezet op het hoogste niveau. 'Als het gaat om minder chemie, is de toekomst aan de inzet van slimme machines.'

DE BONDEN MOETEN DE REGIE WEER TERUGPAKKEN!

FRANK VAN DER PEET (VOORZITTER BSNC)

'De BSNC is voorstander van een norm voor natuurgras, zowel voor sporttechnische als constructieve eisen', zo laat Frank van der Peet weten op het Nationaal Sportvelden Congres. Volgens de BSNC-voorzitter is het aan de sportbonden om hier vorm aan te geven. 'Zij zijn degenen die dit moeten oppakken, want de bonden bepalen als enige hoe een veld wordt opgebouwd en met welke materialen dat gebeurt.'

DE HISTORIE EN TOEKOMST VAN NATUURGRASNORMERING

TIES JOOSTEN (CEO KIWA/ ISA SPORT)

Directeur van Isa Sport Ties Joosten frist in zijn lezing ons geheugen op over de geschiedenis van de normering van natuurgras. Tegelijkertijd blijkt hij vooruit op de toekomst. 'Onze natuurgrasvelden zijn goed, naar mijn mening, maar we willen naar een 7,5.' Op welke concrete punten verbetering mogelijk is volgens Isa Sport, dat deelt hij met het publiek op het Nationaal Sportvelden Congres.

ZAAL 2 12.00 - 13.15 UUR

DEN HAAG: EEN DUIDELIJKE VISIE OP AANLEG EN BEHEER

RABIN BALDEWSINGH (WETHOUDER GEMEENTE DEN HAAG)

De gemeente Den Haag heeft een duidelijke visie op de kwaliteit van aanleg en beheer van kunstgrasvelden. Samen met de andere grote steden start Den Haag waardevolle initiatieven, onder andere op het gebied van garantieregelingen en het Masterbestek Kunstgras. Wethouder sport Rabin Baldewsingh vertelt hierover.

ECHTE INNOVATIE IS DENKEN IN SYSTEMEN

BART WIJERS (HOOFD R&D TEN CATE/ GREENFIELDS)

'We moeten naar een situatie waarin sportveldleveranciers volledige sportveldsystemen aanbieden.' Dit is de mening van Ten Cate/Greenfields, bij monde van Bart Wijers. 'Klanten kiezen op die manier voor een typisch Ten Cate/Greenfields-systeem, waarvan wij de onderdelen hebben geselecteerd en op elkaar afgestemd. We hopen dat andere partijen ook eigen systemen gaan ontwikkelen. Zo ontstaat een duidelijk keuzeoverzicht voor klanten.'

KUNSTGRAS IN BETAALD VOETBAL ONDER DE LOEP

LAURA JONKER (ONDERZOEKER KNVB)

De KNVB heeft in het seizoen 2015/2016 een onderzoek gedaan naar het effect van de ondergrond op het voetbalspel. Onderwerpen waren ondergrond, voetbalblessures, spelverschil zoals mogelijk effect van kunstgras op duels en passes, maar ook (mogelijk) competitief voordeel op kunstgras. Laura Jonker van de KNVB presenteert de resultaten tijdens het Nationaal Sportvelden Congres.

ZAAL 1 14.15 - 15.55 UUR

ALLE ENGELESE VELDEN NAAR ÉÉN BASISNIVEAU

JASON BOOTH (INSTITUTE OF GROUNDSMANSHIP)

Jason Booth is een oude bekende op het Nationaal Sportvelden Congres. Booth werd bekend als Groundsman of the Year in Engeland, maar werkt inmiddels voor het Institute of Groundsmanship (IOG). Via de IOG en FA heeft hij de beschikking over een subsidiepot van maar liefst 10,8 miljoen euro. Booth heeft opdracht gekregen om met deze financiering alle Engelse gemeentevelden naar de Engelse basisnorm te tillen.

GREEN DEAL SPORT: HOE STAAT HET ERVOOR?

MARTIN KEVE (MINISTERIE I&M)

Martin Keve van het ministerie van Infrastructuur en Milieu geeft tijdens het congres uitleg over het landelijk beleid op het gebied van gewasbescherming, de bijzondere positie van sportvelden daarin en de opzet van de Green Deal. Hij geeft antwoord op de vraag hoe het staat met het verzamelen van best practices omtrent chemievrij beheer.

BEST PRACTISES VOOR CHEMIEVRIJ BEHEER

WILLIAM BOOGAARTS
(GREENKEEPER OF THE YEAR)

Omdat door de Green Deal het aantal toegestane chemische middelen kleiner zal worden, moeten fieldmanagers slimmer werken om ziektes en plagen te voorkomen. De natuur geeft vaak aan wat er mis is in een natuurgrasveld. De golfwereld loopt op dit gebied meters vooruit. Greenkeeper of the Year William Boogaarts toont op het Nationaal Sportvelden Congres een aantal best practices op het gebied van werken met de natuur.

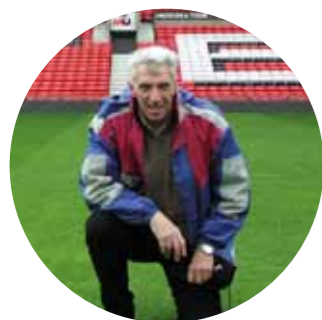

SPREEUWEN INZETTEN TEGEN PLAGEN

CAMIEL VAN DEN BOOGAARD (UITVINDER SPREEUWENKASTEN) EN JIP LOUWE KOOIJMANS (VOGELBESCHERMING)

De spreeuw zet zijn complete familie in om gratis en voor niets uw grasvelden vrij te houden van insecten, op en net onder uw gazons. Bijzonder is dat de spreeuw met zijn fijne snavel geen schade veroorzaakt aan de grasmatten, in tegenstelling tot roeken en kraaien. Jip Louwe Kooijmans van de Vogelbescherming en Camiel van den Boogaard, ideehouder van spreeuwenkasten, moedigen in hun lezing fieldmanagers aan om zo veel mogelijk van deze vrijwilligers in huis te halen.

**AANLEGNORMEN IN BELGIË:
DE GANDA-CRITERIA**

PROFESSOR DONALD DANIELS,
UNIVERSITEIT VAN GENT

België kan beter voetballen, maar loopt het ook voorop met de ontwikkeling van een norm voor natuurgras? Professor Daniels van de Universiteit van Gent legt tijdens het congres in Zeist uit dat de Belgische Ganda-criteria voornamelijk aanlegnormen zijn. Wat kunnen wij leren van onze zuiderburen?

**GELIJK SPELVELD VOOR RECYLING
VAN KUNSTGRASVELDEN**

DENNIS ANDERSEN (FOUNDER RE-MATCH)

Dennis Andersen is de oprichter van Re-Match, een bedrijf in Denemarken dat kunstgras recycleert. 'Waarom dumpen of verbranden we kunstgrasafval en hergebruiken wij het niet op grote schaal?' vraagt Andersen zich af. Op het Nationaal Sportvelden Congres vertelt hij uitgebreid over een nieuw concept dat hij heeft ontwikkeld. Andersen kaart onderwerpen aan als een level playing field door een verwijderingsbijdrage, landelijke overheidssubsidie en het thema 'de vervuiler betaalt'.

**HYBRIDE VELDEN, WAT IS
ALLEMAAL OP DE MARKT?**

ARNO HARMSSEN (CEO GRASMEESTERS)

Er zijn veel mogelijkheden om hybridevelden te bouwen. Het probleem is dat er veel cowboys zijn op de markt, die allemaal iets bouwen zonder een goed en doordacht plan, maar vooral ook zonder dat het onderhoud goed georganiseerd is. Arno Harmsen van Grasmesters heeft in het buitenland een grote hoeveelheid hybridevelden bekeken. Hij geeft op het congres uitleg over alle types hybridevelden en het onderhoud dat ze nodig hebben.

**HET WALHALLA ONDER DE
FIELDMANAGER-LOCATIES**

ALAN FERGUSON (HEAD GROUNDSMAN
FA, ST. GEORGE'S PARK)

Tijdens de uitreiking van de Fieldmanager of the Year-award geeft hoofdgrondsman Alan Ferguson een presentatie over het dagelijks onderhoud van alle trainingsvelden op het hoofdkantoor van de FA. Voorafgaand aan de uitreiking van de Fieldmanager of the Year-award 2017 vertelt hij over de grootste uitdagingen op nationaal voetbalcentrum St. George's Park.

**ONDERHOUD OP DE NIEUWE MANIER:
EEN CASESTUDY IN OSS**

DAVID ROMIJN (MULIER INSTITUUT)
JOS VAN ORSOUW (BESTUURSLID ULYSSES MEGEN)

In de gemeente Oss wordt in 2017 een bezuiniging van 218.000 euro doorgevoerd. Dat moet door achttien voetbalclubs worden opgehoest. De verenigingen hebben onderzocht hoe dat bedrag kan worden terugverdiend. Belangrijke mogelijkheden zijn: fuseren, samenwerken, afstoot van accommodaties door de gemeente en onderhoud in eigen beheer. David Romijn van het Mulier Instituut en Jos van Orsouw tonen tijdens het congres het resultaat van het onderzoek.

Wie wordt Fieldmanager of the year? 2017

Wie wordt de opvolger
van Henrie Bekkers als Fieldmanager
of the Year 2017?

1 december
2016
KNVB Campus
Zeist

Arie Crezee

Evert Bussink

Gerard Verweijen

Jan de Vries